

Kulturdepartementet,
Ku2016/00504/D

Remissvar på betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Myndigheten för delaktighet, MFD, arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga.

Sammanfattning

Utredningen har beskrivit vad som avses med det civila samhället, dess roller och vad det finns för politik för det civila samhället. Mot den bakgrunden lämnar utredningen förslag för att stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället. Utredningen lämnar också förslag om hur det civila samhällets verksamhet kan underlättas både genom att undanröja hinder och genom att ge administrativt stöd.

MFD har följande synpunkter.

- MFD vill betona att i och med ratificeringen av Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har det offentliga åtagit sig att såväl samråda med funktionshindersorganisationer som att lyssna till dem i övervakandet av konventionens efterlevnad.
- MFD vill komplettera utredningens bedömning av det civila samhällets värde och betydelse med att dess engagemang och kunskap är väsentligt för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling.
- MFD stödjer förslagen om att statliga myndigheter och regeringen årligen ska rapportera sina kontakter med det civila samhället.
- MFD vill komplettera bilden med att metodmässigt i strukturen för dialog och inflytande, kan det vara givande att dela upp samhällets intressenter i fyra grupper, det offentliga, olika branscher, forskning/utveckling och det civila samhället och ta del av synpunkter samlade i dialog.
- Ett exempel som principiellt förtjänar att lyftas i fråga om hinder för civilsamhällets roll i demokratin är Standardiserings Konsument- och Arbetstagaråd, SKA-rådet.
- MFD stödjer att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser.
- MFD delar utredningens bedömning att det offentliga bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället.

- MFD vill framhålla att i bidragsgivning kan krav på tillgänglighet stärka förutsättningarna för mångfald.
- MFD stödjer förslagen att öka kraven på samarbete med det civila samhället i styrningen av myndigheter.
- MFD anser att statsstödsreglernas betydelse för det civila samhällets möjlighet att vara leverantörer eller utförare av välfärdstjänster borde ha belysts ytterligare av utredningen.
- MFD föreslår som komplement till utredningens bedömning att Försäkringskassan ges i uppdrag att utreda förekomsten av att ersättning påverkas av att någon deltar i aktiviteter inom ramen för det civila samhället.
- MFD vill betona att i upphandlingssammanhanget är funktionshindersrörelsen en viktig intressent i planering och genomförande.
- MFD stödjer förslagen kring att civila samhället ska få bättre möjligheter att vara utförare i offentliga upphandlingar.
- MFD vill framhålla vikten av att ta reda på användarnas varierande behov som utgångspunkt för utveckling av stöd på webben och att webbplatsernas tillgänglighet granskas och förbättras utifrån rekommendationerna i Vägledningen för webbutveckling, www.webbriktlinjer.se.

Övergripande synpunkt

MFD vill understryka vikten av att ha dialog med funktionshindersorganisationerna både i genomförande av politik och i uppföljningen av dess effekter. Sverige har i och med ratificeringen av Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning åtagit sig att såväl samråda med de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, funktionshindersorganisationerna, som att lyssna till dem i övervakandet av konventionens efterlevnad, artikel 4:3 och 33:3. MFD förtydligar detta nedan, när det behövs, för varje förslag.

3.6 Det civila samhällets värde och betydelse

MFD vill komplettera utredningens bedömningar om det civila samhällets värde och betydelse med att det civila samhällets engagemang och kunskap är väsentligt för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling av samhället.

4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

MFD noterar att utredningen lyfter fram vår publikation ”Att samråda med funktionshinderrörelsen – en vägledning för din myndighet”. MFD vill lyfta fram att vägledningen arbetades fram i nära samarbete med funktionshindersorganisationerna.

Det kan konstateras att det gått några år sedan publikationen kom och att den möjligen skulle tjäna på att revideras och förses med exempel.

MFD stödjer förslagen om att statliga myndigheter årligen ska rapportera sina kontakter med det civila samhället och att regeringen i sin tur ska rapportera till riksdagen. MFD kan konstatera att samråd med funktionshinderorganisationer är en del i genomförandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och att krav på återrapportering kring dessa samråd kan behöva förtydligas. Om utredningens förslag genomförs är det viktigt att det sker samordning mellan generell rapportering kring kontakter med det civila samhället och eventuellt kommande specifik rapportering kring samråd med funktionshindersrörelsen.

4.1.5 Vikten av strukturer för dialog och inflytande

MFD vill komplettera bilden med att metodmässigt i strukturen för dialog och inflytande kan det vara givande att dela upp samhällets intressenter i fyra grupper, det offentliga, olika branscher, forskning/utveckling och det civila samhället. MFD:s erfarenhet visar att dialog där de fyra olika perspektiven ger samtidig input ger god grund för en allsidig förankring för att kunna ta olika frågor vidare. Tyvärr är det inte sällan så att civilsamhällets röst inte alltid hörs, och om tillfälle ges kommer det i ett sent skede när utvecklingslinjen redan är utstakad eller problemen och eventuella lösningar är formulerade.

4.2 Hinder för civilsamhällets roll i demokratin

Standardiseringen får en allt viktigare roll i utvecklingen av det komplexa samhället som digitaliseras allt mer. Ett exempel som därför förtjänar att lyftas tydligare i fråga om att stärka det civila samhällets inflytande är Standardiseringens Konsument- och Arbetstagaråd, SKA-rådet. Konstruktionen är principiellt intressant och skulle kunna tjäna som modell även inom andra områden. Rådet omnämns kort i avsnittet om att stärka det civila samhällets möjligheter att delta i offentlig upphandling. Rådet verkar för ökat inflytande för ideella organisationer inom standardiseringen. Inom standardiseringen går en del av statsbidragen till de nationella standardiseringsorganisationerna till rådet som med medlen kan subventionera projektavgifter, resor och att främja. MFD vill understryka vikten av dylika möjligheter bevaras och stärks.

4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

MFD stödjer att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser rörande det civila samhället till

statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner. MFD vill framhålla vikten av att lyfta fram funktionshindersrörelsens roll i efterlevandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

4.2.5 Förutsättningar för civilsamhället att delta i samråd och möten

MFD delar utredningens bedömning att statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället. MFD vill dock framhålla det offentliga åtagande att efterleva krav på samråd med funktionshindersorganisationerna i enlighet med konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

4.3.2 Mångfald inom organisationerna

MFD vill lyfta fram att tillgänglighet i ett brett perspektiv är en förutsättning för många med funktionsnedsättning att delta i det civila samhället på jämlika villkor. Detta gäller i alla olika aktiviteter som det civila samhället är inblandat i. Inte sällan är olika typer av bidragsgivning en väsentlig del i det civila samhällets möjligheter att påbörja och/eller genomföra aktiviteter. Det bör framhållas att i denna bidragsgivning kan krav på tillgänglighet stärka förutsättningarna för mångfald.

5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

MFD delar utredningens bedömning och stödjer förslagen i syfte att med både ökad formell styrning av myndigheter via förordning och i den informella styrningen i den regelbundna dialogen med dem öka kraven på samarbete med det civila samhället.

5.2 Hinder i regelverk och dess tillämpning samt förslag för att undanröja hindren

Hinder för det civila samhället att delta i offentliga upphandlingar behandlas i kap. 6. Även det EU-rättsliga regelverket om statsstöd, de s.k. statsstödsreglerna kan aktualiseras avseende verksamhet som det civila samhället skulle kunna eller önskar bedriva. Utredningen behandlar i viss mån regelverket för statsstöd i samband med förutsättningarna för idéburet offentligt partnerskap (IOP). Statsstödsreglerna har många gånger betydelse för det civila samhällets möjligheter att få ekonomiska bidrag för en verksamhet inom bl.a. välfärdsområdet. Det hade varit önskvärt med en närmare analys avseende i vilken mån statsstödsreglerna utgör hinder för det civila samhället och hur dessa hinder i så fall kan undanröjas eller minskas. MFD anser därför att statsstödsreglerna borde ha belysts ytterligare/närmare av utredningen.

5.2.6 Socialförsäkringen

MFD delar utredningens bedömning att utrymmet inom socialförsäkringsbalken att möjligheten för dem med sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukpenning att delta i en ideell verksamhet, utan att rätten till ersättning påverkas, bör tas tillvara. Det lämnas dock inget förslag om hur detta skulle kunna gå till annat än att det nämns att kunskapen hos Försäkringskassan bör förstärkas. MFD föreslår som komplement till utredningens bedömning att Försäkringskassan ges i uppdrag att utreda förekomsten av att ersättning påverkas av att någon deltar i aktiviteter inom ramen för det civila samhället.

6 Förslag för att förbättra civilsamhällets möjligheter att delta i offentlig upphandling

MFD vill uppmärksamma på konsekvenserna av att det från årsskiftet blir tvingande i svensk upphandlingslag att ställa krav på utformning för alla inklusive tillgänglighet i de tekniska specifikationerna. Det innebär i praktiken att de upphandlande myndigheterna måste analysera hur det som upphandlas för att användas av människor, kan användas av alla oavsett funktionsförmåga. I sammanhanget är funktionshindersrörelsen en viktig intressent i planering och genomförande av offentliga upphandlingar på både nationell, regional och lokal nivå.

MFD anser att det kan finnas skäl och att det i vissa fall är lämpligt att det civila samhället driver verksamhet med statliga medel som är föremål för offentlig upphandling och koncession, inklusive lagen om valfrihetssystem. MFD stödjer därför förslagen om att civila samhället ska få bättre möjligheter att vara utförare i offentliga upphandlingar.

7 Förslag om administrativt stöd

MFD delar bedömningen att civilsamhällets behov av information och stöd bör mötas i syfte att underlätta för civilsamhällets organisationer att bedriva sin kärnverksamhet.

MFD stödjer bedömningarna att det inte bör upprättas någon särskild webbportal. MFD vill dock framhålla vikten av att de deltagande myndigheterna som har information på sina webbplatser om stöd till det civila samhället tar reda på användarnas varierande behov som utgångspunkt för utvecklingen av stödet på webben. Detta gäller också den enkla webbaserade guide för ”avgörande skeden” som föreslås. I sammanhanget bör webbsidornas tillgänglighet granskas och utvecklas utifrån rekommendationerna i Vägledningen för webbutveckling, www.webbriktlinjer.se. För att ytterligare underlätta bör det övervägas att sätta

Myndigheten för delaktighet

metadata på de olika sidorna för att underlätta sökning. Det bör finnas information på varje myndighets webbplats om hur sökningar kan göras för att utnyttja detta.

Beslut i detta ärende har fattats av vik. Generaldirektör Malin Ekman Aldén, avdelningschef Jenny Rehnman har deltagit, utredare Hans von Axelson har varit föredragande.

Vik. Generaldirektör
Malin Ekman Aldén

Hans von Axelson
Utredare